

**BOSHLANG'ICH SINF O'QUVCHILARINI O'QITISHDA ZAMONAVIY
INNOVATSION METODLARDAN FOYDALANISH.**

Safarova Gulchiroy Odil qizi

Navoiy viloyati Uchquduq tuman 20-maktab boshlang'ich ta'lim o'qituvchisi.

Annotatsiya: Boshlang'ich sinflarni o'qitish bolalarning akademik va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqolada boshlang'ich sinflarni o'qitishning asosiy jihatlari, pedagogik metodlari, bolalarning rivojlanishiga ko'maklashuvchi usullar va o'qituvchilarga tavsiyalar ko'rib chiqiladi. Shuningdek, boshlang'ich sinflarda ta'lim jarayonini samarali tashkil etish uchun foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati ham taqdim etiladi.

Kalit so'zlar: Boshlang'ich ta'lim, o'qitish metodikasi, pedagogik yondashuvlar, bolalar rivojlanishi, ta'lim resurslari, o'qituvchi tavsiyalari, dars rejalari, Innovatsion texnologiyalar

Boshlang'ich sinflarda ta'lim jarayoni muhim ahamiyatga ega, chunki bu davr bolalarning asosiy bilim va ko'nikmalarni egallashlari uchun asosiy poydevor hisoblanadi. Boshlang'ich sinflarni o'qitish jarayoni bolalar uchun hayotiy muhim ko'nikmalarni rivojlantirishning dastlabki bosqichi hisoblanadi. Ushbu davrda bolalar asosiy fanlardan boshlang'ich bilimlarni egallaydi, o'qish, yozish va hisoblash ko'nikmalarini shakllantiradi va ijtimoiy muhitga moslashadi. Bugungi kunda pedagogik nazariyadan tashqari zamonaviy pedagogik amaliyot jarayonlarida innovatsion metodlardan foydalanish zamon talabi darajasiga globallashtirdi. Ta'lim jarayonida yangidan yangi metodarni qo'llash hozirgi kundagi o'quvchilarni boshlang'ich ta'limning obyektlaridan biriga aylandi. Innovatsion faoliyat davlat siyosati darajasiga ko'tarilib, hukumatimizning 2020-yil 7-aprelda qabul qilingan "Innovatsion faoliyat to'g'risida" O'zbekiston Respublikasining qonuni, "2022-2026 yillarda O'zbekiston Respublikasining innovatsion rivojlanish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Prezident Farmoni qabul qilindi. Ta'lim tizimida innovatsion deyilganda, ta'lim maqsadi va mazmuniga yangilik kiritish, yangicha yondashish, pedagog va talabaning hamkorligidagi faoliyatini tashkil etish, pedagogik texnologiyalarni takomillashtirish jarayoni, ta'limning uslub, shakl va vositalarining majmuasi tushuniladi. Bugungi kunda "O'quvchilarni imtihonni bir xil eski uslubda o'tkazish uchun o'quv dasturini o'qishga majburlashdan ko'ra, turli xil yangi va innovatsion g'oyalarni qo'llash orqali ularning aqliy xulq-atvorini oshirishga ko'proq e'tibor qaratadigan o'qitish usuli oddiy so'z bilan aytganda, zamonaviy o'qitish metodlaridir".

Pedagogik Metodlar. Boshlang'ich sinflarni o'qitishda qo'llaniladigan asosiy pedagogik metodlar quyidagilardir:

1. Faol o'qitish usullari: Bolalarni dars jarayonida faol ishtirok etishga jalb etuvchi metodlar.
2. Integratsiyalangan darslar: Turli fanlarni bir-biri bilan bog'lab o'qitish.
3. Interfaol metodlar: O'yinlar, rolli o'yinlar, munozaralar va guruh ishlari.
4. Audiovizual vositalar: Multimedia resurslari, interaktiv taxtalar va kompyuter texnologiyalari.

Amaldagi usullar yangi avlod talabalari bilan unchalik samarali ishlamaydi. Standartlashtirilgan ta'lim bolaning individual fazilatlarini va ijodiy o'sishga bo'lgan ehtiyojni hisobga olmaydi. Eski usullar bilan hal qilib bo'lmaydigan qator muammolarga qaramay, innovatsiyalarni joriy etishda qiyinchiliklar mavjud. O'qituvchi tushunishi kerakki, innovatsion usullarni joriy etish nafaqat o'quvchilarga materialni yanada samarali o'zlashtirishga yordam beradi, balki ularning ijodiy salohiyatini rivojlantiradi. Lekin bu o'qituvchining o'z intellektual va ijodiy salohiyatini ro'yobga chiqarishiga ham yordam beradi. Biz zamonaviy o'qitish usuli deb atagan yangi o'qitish usuli ko'proq amaliy faoliyatga asoslangan bo'lib, o'quvchining ongini markazlashtiradi va bu ularni o'rganish jarayoniga to'liq jalb qiladi. Zamonaviy o'qitish usulida o'quv dasturini o'qitish va rejalashtirish o'quvchini asosiy maqsad sifatida ushlab turish bilan amalga oshiriladi Bolalar rivojlanishiga ko'maklashuvchi usullar:

1. Individual yondashuv: Har bir bolaning rivojlanish darajasiga qarab yondashish.
2. Psixologik qo'llab-quvvatlash: Bolalarga psixologik yordam ko'rsatish va ularning ruhiy holatini nazorat qilish.
3. Motivatsiya: Bolalarni rag'batlantirish va qiziqishlarini oshirish uchun turli rag'batlantiruvchi tadbirlar.

So'nggi yillarda fan va texnika sohasidagi bilimlar ko'lamini keskin oshdi, insonning fan va texnika sohasidagi yangi bilimlarga moslashish qobiliyati ham oshdi. Shunday qilib, turli sohalarining noma'lum va ochilmagan sohalarini o'rganish uchun innovatsion va ijodiy aqllarga katta ehtiyoj bor. Zamonaviy dunyo va bilimga asoslangan texnologiya davriga dosh berish uchun zamonaviy usullarni qo'llash rivojlangan dunyoda kuchli bo'lishning yagona vositasidir. Zamonaviy o'qitish, shubhasiz, zamon talabidir, chunki uning zamonaviy davrda dolzarbligi. Ilm-fan va texnika sohasidagi inqilob rivojlanish yo'lida yuzaga keladigan har

qanday holatlarni hal qilish uchun buyuk g'oyalar va keng qamrovli harakatlarni talab qiladi. Buning barchasi buyuk o'quvchilarning kichik yelkalarida. Demak, talabalarga nafaqat bilim berish, balki ularning malakasini oshirish juda muhim. Turli xil o'qitish usullarini batafsil o'rganib chiqqandan so'ng, biz qaysi pedagogik o'qitish usuli yaxshiroq ekanligini ayta olmaymiz! An'anaviy o'qitish usullari ham, zamonaviy o'qitish usullari ham o'zining ijobiy va salbiy tomonlariga ega. Ular o'xshash, ammo bir-biridan farq qiladi. Zamonaviy o'qitish usullarining afzalliklari uning asosi sifatida an'anaviy o'qitish usullarini hisobga olishi va o'quvchilar yangilarini o'z ichiga olgan holda uni butunlay e'tibordan chetda qoldirmasliklari kerak. Biroq, zamonaviy o'qitish usullari hozirgi asrga atrof-muhit va muhit bilan engish uchun mos keladi.

Xulosa:

Boshlang'ich sinflarni o'qitish jarayonida to'g'ri pedagogik metodlarni qo'llash, bolalar rivojlanishiga ko'maklashuvchi usullarni izchil amalga oshirish va o'qituvchilarga tegishli tavsiyalarni berish orqali ta'lim sifatini oshirish mumkin. Mazkur maqola boshlang'ich sinf o'qituvchilariga foydali ma'lumotlar va amaliy tavsiyalarni taqdim etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Vygotsky, L. S. (1978) - "Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes"
2. Piaget, J. (1952) - "The Origins of Intelligence in Children"
3. Bruner, J. (1960) - "The Process of Education"
4. National Association for the Education of Young Children (NAEYC) - "Developmentally Appropriate Practice in Early Childhood Programs Serving Children from Birth through Age 8"